

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN-2017-665

1.11.2017

Eika Forsikring AS, Skadeforsikring

Retts hjelp

Tvist om bruksrettigheter - én eller flere tvister?

Sikredes eiendom hadde via en handelsavtale fra 1899 rett til vederlagsfri bruk av buer og slåtte på en annen grunneiendom. Sikrede ønsket i 2012 å benytte seg av retten som i mange år hadde vært ubenyttet. Buene kunne ikke benyttes på grunn av dårlig vedlikehold. Grunneier ønsket ikke å sette buene i stand, og sikrede gikk til jordskiftesak for å få omskipet bruksrettighetene fra fellesbruksrett til eksklusiv bruksrett. Kravet førte ikke frem. Sikrede krevde retts hjelpsdekning, men dekning ble avslått i 2014 på bakgrunn av oversittet meldefrist. Sikrede fremmet så et nytt krav ovenfor grunneier i 2016 om å avklare bruksrettigheten og vedlikeholdsplikten til buene nærmere. Også denne gangen ønsket sikrede å gå til jordskifteretten på bakgrunn av passivitet fra motpartens side. Selskapet avslo kravet begrunnet med at den siste tvisten var en videreføring av den første jordskifterettsaken. Sikrede bestred dette da han mente det forelå ulikt rettslig grunnlag og ulike faktiske krav. Nemnda kom til at kravet var for sent meldt da begge kravene måtte anses som én og samme tvist.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om retts hjelpsdekning i forbindelse med tvist mot grunneier og spørsmålet om det foreligger én eller to tvister.

Sikrede har retts hjelpsforsikring med følgende vilkår:

8.1.1

Tvist foreligger når et fremsatt krav er bestridt, helt eller delvis.

En tvist anses ikke for å være flere tvister selv om saken består av flere individuelle spørsmål som fremmes i flere saker.

Sikrede overtok en eiendom i Aust-Agder med tilhørende handelskontrakt fra 1899 som etablerte en rett til vederlagsfri bruk av buer og slåtte på annen grunneiers eiendom. I en dom fra lagmannsretten i 1990 ble det stadfestet at dette rent faktisk gjaldt en vederlagsfri bruksrett til tre buer, men ikke til fritidsbruk. Bruksretten ble i perioden frem til 2012 ikke benyttet fordi det ikke var aktuell drift på gården til sikrede. Sikrede ba imidlertid i et brev til grunneier i 2012 om at buene ble satt i stand fordi han nå skulle starte opp igjen driften på heiene.

I brev av 2.4.13 skrev grunneier tilbake til sikrede at han ikke var interessert i å ha noe møte om den faktiske og rettslige situasjonen rundt bruksretten, blant annet fordi han ikke kunne se at det var grunnlag for drift på eiendommen til sikrede.

Partene kom ikke til en avklaring i forhold til buene og vedlikehold av disse, og sikrede fremsatte den 5.3.14 et krav om jordskifterett i medhold av jordskifteloven § 3-8. Det ble krevet omskiping av bruks- og stølsrettigheter fra en felles bruksrettighet til en eksklusiv bruksrettighet. Kravet ble avvist ved dom fra lagmannsretten i 2015.

Sikrede krevde rettshjelpsdekning for denne tvisten, men kravet ble avslått som for sent meldt i forhold til ettårsfristen ved brev datert 27.6.14.

Den 1.11.16 sendte sikrede et nytt brev til grunneieren av den aktuelle eiendommen, hvor det fremgikk at buone fortsatt ikke var vedlikeholdt, og at bruksretten som var avtalt i realiteten ikke kunne utøves etter sitt formål. Det ble derfor bedt om at bruksretten ble nærmere avklart. Sikrede mente at man i utgangspunktet måtte legge til grunn at vedlikeholdsplikten av buone lå på eieren, som var grunneieren i dette tilfelle. Alternativt måtte sikrede få utføre vedlikeholdsarbeidet, og dermed også bli eier av buone.

Sikrede søkte rettshjelpsdekning for denne tvisten på bakgrunn av grunneierens passivitet i forhold til kravet fra sikrede. På dette tidspunktet anså sikrede det som eneste løsning å sende krav om avklaring av bruksordning for buone til jordskifteretten.

Selskapet avsto kravet med henvisning til at dette var en fortsettelse av samme jordskiftesak som tidligere.

Sikrede krever dekning under rettshjelpforsikringen og anfører at den nye tvisten er en ny og selvstendig tvist fordi den er tuftet på et annet faktisk grunnlag enn de foregående, den har et annet rettslig grunnlag og den er oppstått som en konsekvens av motpartens atferd. Sikrede mener det er handelskontrakten fra 1899 som er det underliggende rettslige grunnlaget, og som i ettertid utløser behov for avklaring på ulike punkter. Alle tvister som denne kontrakten potensielt kan utløse kan ikke anses å være én tvist. Sikrede mener det er en betydelig forskjell på å kreve omskiping av en rettighet fra en rettslig posisjon til en annen (felles bruk til eksklusiv bruk), og det å kreve bruksordning mellom eier og rettighetshaver i aktuelle bruksobjekt. Sikrede viser til FSN-4721 og 1749.

Selskapet avviser ansvar og anfører at dette er en videreføring av den tvisten som tidligere ble avslått som for sent meldt hos selskapet. Tvisten er mellom de samme parter, og det underliggende grunnlaget er det samme, jf. FinKN 2014-450 og FSN-3974.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om det foreligger én eller to tvister under rettshjelpforsikringen.

Det følger av vilkårene at det kan dreie seg om én og samme tvist selv om tvisten består av flere individuelle spørsmål som fremmes i flere saker. Det er derfor ikke en ny tvist fordi det nye kravet er et nytt rettslig spørsmål som fremmes i en ny sak. For øvrig sier vilkårene ingenting om grensen mellom én og to tvister. I praksis har man foretatt en helhetsvurdering hvor relevante momenter er om tvistene har samme eller forskjellig rettslig og/eller faktisk grunnlag, og om tvistene har oppstått på samme eller forskjellige tidspunkt, jf. FinKN 2013-305 og 2014-265.

Sikredes første krav om rettshjelpforsikring gjaldt omskiping av bruks- og stølsrettigheter fra en felles bruksrettighet til en eksklusiv bruksrettighet. Sikredes andre krav gjaldt avklaring av bruksretten for buone til jordskifteretten. Begge kravene gjelder samme faste eiendom og har sitt utspring i samme rettslige grunnlag, nemlig handelskontrakten i 1899. Begge kravene er også et resultat av manglende vedlikehold av buone fra grunneier. Videre er krav nummer to forårsaket av at sikrede ikke nådde frem med krav nr. én i lagmannsretten. Det er derfor årsakssammenheng mellom de to kravene, samtidig som de har felles faktisk og rettslig grunnlag. Dette gjelder selv om de rettslige spørsmålene er forskjellig – noe som ifølge ordlyden i vilkårene ikke kan tillegges avgjørende vekt i forhold til om det dreier seg om én tvist. Tvist nr. to er derfor en videreføring av tvist nr. én, og dermed avskåret fra dekning fordi tvist nr. én er for sent meldt.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Birgitte Hagland (nestleder), Line Merete Lileng (nøytralt oppnevnt medlem), Elisabeth Okkenhaug (selskapsrepresentant), Vibeke Stiansen (selskapsrepresentant), Hege Sundby (forbrukerrepresentant) og Gyrid Giæver (forbrukerrepresentant).